

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΥΡΙΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ. ΠΕΝΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ(*)

Τοῦ Μητροπολίτη Πάφου κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ.

Μιά ἐπιμνημόσυνη τελετή, κ. Πρέσβη τῆς Μητρος Πατρίδος, κ. Γυμνασιάρχα τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου, κυρίες καί κύριοι, ἀγαπητοί μαθητές, ἰδιαίτερα μετά τήν παρέλευση πεντηκονταετίας ἀπό τῆς ἐκδημίας τοῦ μνημονευομένου καί τόν θάνατο ἀκόμα καί τῶν παιδιῶν του, δέν ἀποσκοπεῖ στήν ἀνανέωση τῶν θρήνων γι' αὐτόν. Ἄλλος εἶναι ὁ σκοπός της. Μέ τήν ἀναφορά στή ζωή καί στό ἔργο του τιμοῦμε καί τόν ἴδιο, ἀλλά φρονηματιζόμαστε κι ἐμεῖς. Γίνεται ὁδηγός γιά τή δική μας πορεία σέ χρόνους κρίσιμους, σέ ὥρες ἀμφισβήτησης καί ἀγωνίας, σέ στιγμές διαφαινόμενων ἀδιεξόδων. Ἀπότιση φόρου τιμῆς καί ὑπόμνηση χρέους εἶναι ἡ σημερινή τελετή.

Καί πράγματι! Ἡ διάβαση τοῦ Κωνσταντίνου Μυριανθοπούλου ἀπό τή γῆ αὐτή ὑπῆρξε φωτεινή καί ἀξιέπαινη. Οἱ ὑπηρεσίες του, ὅπου καί ἄν προσφέρθηκαν, ἀξιομίμητες. Ἡ προσωπικότητά του ἀλησμόνητη.

Σέ τρεῖς κυρίως τομεῖς ἐκδηλώθηκε ἡ προσφορά τοῦ σήμερον τιμωμένου μεγάλου ἀνδρός τῆς Κύπρου:

Πρῶτον: Στήν πατρίδα καί δὴ στόν πέραν τῶν συνόρων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους Ἑλληνισμόν. Τιμᾶ, γιά τό λόγο αὐτό, μέ τήν παρουσία του, τή σεμνή αὐτή τελετή, ὁ Πρέσβης τῆς Ἑλλάδος.

*) Λόγος, πού ἐκφωνήθηκε στό μνημόσυνό του, στό ναΐδριο τῆς Ἀγίας Τριάδος τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου, τήν Πέμπτη 22/11/2012.

Δεύτερον: Στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καί δὴ στήν Κυπριακή Ἐκκλησία. Πολυετείς καί ἀνεκτίμητες οἱ ὑπηρεσίες του στήν Κυπριακή Ἐκκλησία, ἀλλά μεγάλη καί ἡ προσφορά του στά Πατριαρχεῖα Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων καί Κωνσταντινουπόλεως. Καί ἡ Ἐκκλησία ἀποτίει τόν πρέποντα φόρο τιμῆς διὰ τοῦ ἀρχιερατικοῦ αὐτοῦ μνημοσύνου.

Καί τρίτον: Στό Παγκύπριο Γυμνάσιο. Γι' αὐτό, ὅχι τυχαῖα, ἡ ἐπιμνημόσυνη τελετή γίνεται στό ναῖδριο τοῦ φημισμένου ἐκπαιδευτηρίου, παρουσίᾳ τοῦ Γυμνασιάρχου καί μαθητῶν του.

Καί θᾶ ἤθελα στούς τρεῖς αὐτούς τομεῖς τοῦ ἔργου τοῦ ἀοίδιμου Κωνσταντίνου Μυριανθοπούλου, πού ἔχουν κοινό χαρακτηριστικό τήν φιλοπατρία καί τήν ἐργατικότητά του, νά σταθῶ γιά λίγο, στά πλαίσια τοῦ ἐπιμνημόσυνου αὐτοῦ λόγου.

Ἔχοντας συγγενεῖς φλογερούς πατριῶτες - θεῖόν του τόν Κύριλλο τόν Β' καί ἐξάδελφο τόν Μακάριο τόν Β' - ἀντελήφθη, ἀπό τῆς νεανικῆς του ἡλικίας, τόν Ἑλληνισμό ὡς δύναμη πνευματική καί ἐκπολιτιστική, πού δέν εἶναι δυνατό νά περιοριστεῖ στά στενά ὅρια τοῦ Ἑλλαδικοῦ Κράτους, πού τότε, πρίν τούς Βαλκανικούς πολέμους, ἦταν ἀκόμα στενότερα ἀπό τά σημερινά. Ἦξερε ἐξάλλου, ὅτι μεγάλα γεγονότα, πού ἀφοροῦσαν τόν Ἑλληνισμό συνέβησαν ἐκτός τοῦ κυρίως Ἑλληνικοῦ Κορμοῦ· κι ὅτι πολλοί Ἕλληνες μεγαλοῦργησαν στά πέρατα τοῦ κόσμου: Ὁ Ὑψηλάντης, ὁ Καποδίστριας, ὁ Καβάφης, κι ἄλλοι πολλοί, ἔγιναν ὅ,τι ἔγιναν σέ παροικίες τῆς ἀλλοδαπῆς, ὅπου διέπρεπε τό Ἑλληνικό στοιχεῖο.

Ἡ πίστη του στήν παγκοσμιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος τόν φέρει, στίς τελευταῖες δεκαετίες τοῦ 19ου αἰῶνα, νά σπουδάζει στά Ἱεροσόλυμα, στή Δαμασκό καί στή Βηρυτό. Στά Ἱεροσόλυμα, καί τότε καί σήμερα, τά πανίερα προσκυνήματα βρίσκονται ὑπό ἐλληνική διοίκηση. Κι ἡ ἐκπαίδευση πού πῆρε ἀπό τήν Ἀγιοταφική Ἀδελφότητα ἦταν καθαρά Ἑλληνική.

Μά καί τό Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας βρισκόταν τότε σέ Ἑλληνικά χέρια, κι ὅχι μέ τρόπο κατακτητικό, ἢ ἐτσιθελικό, ἀλλά γιατί ἔτσι αἰσθάνονταν οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί τῆς περιοχῆς, οἱ

Ρωμιοί της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, αυτοί που δέν έφυγαν ούτε καί εξισλαμίστηκαν μέ τήν επέλαση τών Άράβων καί που μέ τόν καιρό αναγκάστηκαν νά δεχτούν τήν Άραβική γλώσσα.

Μέσα σ' αυτά τά πλαίσια ό Κ. Μυριανθόπουλος έργαστηκε, γιά τρία χρόνια, από τό 1897 μέχρι τό 1899, ως γραμματεός τών έλληνογλώσσων αρχιερέων του Πατριαρχείου Άντιοχείας ύπηρετώντας τήν ιδέα του εύρύτερου Έλληνισμού.

Τόν συγκινοῦσε καί τό όραμα μιᾶς μεγάλης 'Ελλάδος που θά περιέκλειε στά όριά της τίς αλύτρωτες 'Ελληνικές χώρες. Γι' αυτό καί μέ ιδιαίτερη προθυμία ανέλαβε αποστολή στην 'Ικαρία, ανεμείχθη ενεργά στό επαναστατικό - απελευθερωτικό κίνημα τών κατοίκων της καί ευτύχησε νά δει τήν ένσωμάτωσή της στη μητέρα 'Ελλάδα. 'Εθνική αποστολή ανέλαβε καί στη γειτονική πρós τήν 'Ικαρία, Σάμο, αλλά καί στά Δωδεκάνησα, που περιήλθαν τότε υπό 'Ιταλική κατοχή.

Θά συγκλονιζόταν, ασφαλώς, καί μέ τήν προσδοκία της απελευθέρωσης της ιδιαίτερής του πατρίδας Κύπρου καί τήν ένωσή της μέ τήν 'Ελλάδα. "Έζησε στους χώρους της 'Αρχιεπισκοπής καί παρακολούθησε από τήν πρώτη γραμμή τά γεγονότα του '31, τό δημοψήφισμα του '50, τόν άγώνα του 55-59 καί ευτύχησε νά δει τόν τερματισμό της αποικιοκρατίας στό νησί μας. 'Υπήρξε ευτυχής κι από τήν άποψη ότι πέθανε μέ τό όραμα της ολοκλήρωσης της ανεξαρτησίας μας καί δέν πρόφθασε τό σημερινό κατάντημά μας καί τούς θανάσιμους κινδύνους που διατρέχουμε.

Μεγαλωμένος σέ εκκλησιαστικούς χώρους, στό περιβάλλον της 'Αρχιεπισκοπής, μά καί στό περιβάλλον τών 'Ελληνορθόδοξων Πατριαρχείων της 'Ανατολής, διεμόρφωσε ανάλογα καί τόν κόσμο τών ένδιαφερόντων του. "Έτσι, παρά τίς νομικές του σπουδές - ήταν διδάκτωρ της Νομικής του Πανεπιστημίου 'Αθηνών-, διέπρεψε κυρίως ως υπάλληλος της 'Αρχιεπισκοπής: Γραμματεός πρώτα του θείου του 'Αρχιεπισκόπου, βιβλιοφύλακας ύστερα καί ιδιαίτερα αρχαιοφύλακας, ό πρώτος αρχαιοφύλακας στη νεότερη Κυπριακή 'Ιστορία. Στο ζήλό του καί στη συστηματικότητά του

ὀφείλεται ἡ διάσωση ἑνὸς ἀπὸ τὰ σημαντικότερα ἀρχεῖα πού σώζονται στήν Κύπρο.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου σέ καιροὺς κατακλυσμῶν καί δουλείας σέ ξένους ἀφέντες, στάθηκε ἡ κιβωτός τῆς σωτηρίας τοῦ λαοῦ, ἡ καταφυγή καί τό στήριγμά του στοὺς κινδύνους. Σ' αὐτή τὴν ἀποστολή της κλήθηκε, τό 1921, νά ὑπηρετήσῃ καί ὁ Μυριανθόπουλος ὡς Γραμματέας τοῦ Ἐθναρχικοῦ Συμβουλίου, πού τότε ὀνομαζόταν Ἐθνικό Συμβούλιο.

Μελετώντας, ἐν τῷ μεταξύ, καί ταξινομώντας ἑκατοντάδες ἔγγραφα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἀπόκτησε ἄριστη γνώση τῆς Ἱστορίας καί τῶν διαφόρων πτυχῶν καί δραστηριοτήτων τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας, ἰδίως στά χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας καί Ἀγγλοκρατίας. Συνειδητοποίησε, τότε, πῶς ἡ ἱστορική μνήμη ἀποτελεῖ οὐσιωδέστατο στοιχεῖο τῆς ἐπιβίωσης ἑνὸς λαοῦ. Κατάλαβε πῶς αὐτή χαράσσει τὰ ἐθνικά πλαίσια, στά ὁποῖα ὀφείλει νά κινηθεῖ ὁ λαός κι αὐτή θεριεύει τὴν ἐθνική συνείδηση, ὀδηγώντας στήν ἐπίγνωση τοῦ χρέους πρὸς τὴν πατρίδα. Γι' αὐτό καί μέ μελέτες του πού δημοσιεύτηκαν στό περιοδικό τῆς Ἐκκλησίας «Ἀπόστολος Βαρνάβας», στό περιοδικό «Πάφος», στά «Κυπριακά Γράμματα», στό δελτίον τῆς «Ἐταιρείας Κυπριακῶν Σπουδῶν», στήν «Ἑλληνική Κύπρο», στὸν ἡμερήσιο τύπο καί ἄλλοι, εἴτε καί μέ αὐτοτελῆ βιβλία του, ὅπως τό βιβλίό «Χατζηγεωργάκης Κορνέσιος, ὁ Διερμηνεὺς τῆς Κύπρου», δέν παρέλειπε νά τονίζει τὰ δύο κύρια χαρακτηριστικά πού συνιστοῦσαν τὴν ταυτότητα τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ: Τὴν Ἑλληνικὴ καταγωγή καί τὴν Ὁρθόδοξη πίστη του. Καί ὑπενθύμιζε συνεχῶς, τόσο τὴν κοινὴ ἱστορικὴ πορεία του με τὰ ἄλλα τμήματα τοῦ Ἑθνους, ὅσο καί τὴν εὐθύνη ὅλων γιὰ περιφρούρηση καί ἀνάδειξη τῶν χαρακτηριστικῶν αὐτῶν, μέχρι τὴν εὐλογημένη ὥρα τῆς ἐθνικῆς ἀποκατάστασης.

Μέσα ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τῶν Ἀρχιεπισκόπων Κυρίλλου τοῦ Β', Κυρίλλου τοῦ Γ', Λεοντίου τοῦ Α' καί Μακαρίου τοῦ Β', ἔβλεπε τὴν Ἐκκλησία νά ἀπλώνει παρήγορα τὰ φτερά της πάνω στό

σκληρωμένο λαό. Ἀναδεικνυόταν ἀβίαστα ἡ διαπίστωση πὺς ἡ Ἐκκλησία ὑπῆρξε πάντοτε πρωτοπόρος τῶν Κυπριακῶν ἀγώνων. Στούς πολλούς καί ἀσέληνους αἰῶνες τῆς δουλείας, αὐτή στάθηκε ἡ ἀληθινή κιβωτός τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς. Αὐτή συντήρησε τόν Κυπριακό Ἑλληνισμό καί τόν προστάτεψε ἀπό ὅλους τοὺς φοβερούς ἀνέμους πού τόν ἀπειλοῦσαν. Ἔβλεπε καθημερινά, μέ τήν ταξινόμηση τῶν ἀρχείων τους, τοὺς Προκαθημένους τῆς Ἐκκλησίας νά ὀδεύουν πρὸς τό ἱκρίωμα, νά ὑφίστανται, ὑπερασπιζόμενοι τό ποίμνιο καί τήν δουλεύουσαν πατρίδα, ταλαιπωρίες καί διώξεις. Γι' αὐτό καί συνήθιζε νά λέγει: «Προσβλέπομεν εἰς τήν Ἐκκλησία ὡς πρὸς μητέρα». Ἐνιωθε, ὅπως ὁμολογοῦν ὅσοι τόν γνώρισαν, τήν Ἀρχιεπισκοπή ὅχι ὡς χῶρο ἐργασίας του, ἀλλά ὡς ναόν ἱερότατον καί τήν ἐργασία του ὡς ἱεροτελεστία.

Τρίτος τομεύς προσφορᾶς ὑπηρεσιῶν του ἦταν τό Παγκύπριο Γυμνάσιο, στό ὁποῖο ἐργάστηκε ὡς καθηγητής Ἱστορίας καί Γεωγραφίας, «ἀσχολούμενος», κατὰ τοὺς βιογράφους του, «καί περί τήν συλλογὴν γλωσσικῆς καί ἱστορικῆς ὕλης τῆς Κύπρου».

Ὡς ἐκ τῆς ὅλης προσωπικότητας καί τοῦ προσανατολισμοῦ του, ἔδινε ἰδιαίτερη σημασία στήν προσφορά ἀγωγῆς, παρά γνώσεων. Γιατί πίστευε πὺς ἀπό τή στάση ζωῆς καί τή φιλοσοφία ζωῆς πού θά μετέδιδε στοὺς μαθητές, καί ἀπό τήν προσωπικότητα πού θά τοὺς βοηθοῦσε νά ἀναπτύξουν, θά ἐξηρτᾶτο σέ μεγάλο βαθμό ἡ εὐαισθησία τους στίς διάφορες κοινωνικές καί ἐθνικές προκλήσεις καί ἡ διάθεσή τους γιά ἀγῶνα πρὸς ἀπελευθέρωση τῆς πατρίδας.

Πίστευε πὺς ἡ Ἐκπαίδευση θᾶ ἔπρεπε νά θωρακίσει τοὺς νέους, ὥστε νά μὴ παραπλανηθοῦν ἀπό τίς σειρήνες τῆς ἀποικιακῆς δύνάμης, ἀλλά νά εἶναι ἕτοιμοι νά πυκνώσουν τίς τάξεις τῶν μαχητῶν τῆς ἐλευθερίας πού θά τοὺς καλοῦσε γρήγορα, κατὰ τήν ἐκτίμησή του, ἡ Ἐθναρχοῦσα Ἐκκλησία.

Δίδαξε Ἱστορία καί παρακολουθώντας ταυτόχρονα, ἐκεῖνα τὰ χρόνια, τίς προσπάθειες τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κυρίλλου τοῦ Γ' νά ὀδηγήσει τόν λαό του ἀλώβητο μέσα ἀπό τίς δολοπλοκίες τῆς

Ἀγγλίας, συνειδητοποιοῦσε, ὅτι οἱ δίνες μέσα στά ρεύματα τῆς ἐποχῆς ἦταν φοβερά ἐπικίνδυνες.

Δίδαξε καί Γεωγραφία. Κι ἤξερε πώς πάντα ἡ γεωγραφική θέση καθορίζει ὡς ἓνα βαθμό καί τήν ἱστορική μοῖρα. Σχετικά κείμενά του διεσώθησαν στό περιοδικό «Ἑλληνική Κύπρος», πού ἐξέδιδε ἡ Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου καί τό Ἐθναρχικό Συμβούλιο.

Παράλληλα, ὅμως, ἐργάστηκε καί γιά τή γλῶσσά μας, τήν ὁποία θεωροῦσε καί ἀντιμετώπιζε ὡς παρακαταθήκη καί ὡς ἀνάχωμα γιά τή μή διάβρωση τῆς ἐλληνικῆς συνείδησης. Γλωσσικές μελέτες του δημοσιεύτηκαν στό δελτίον τῆς «Ἑταιρείας Κυπριακῶν Σπουδῶν».

Ὁλοκληρωμένη, ἐπομένως, προσωπικότητα ἀνεδείχθη ὁ Κωνσταντῖνος Μυριανθόπουλος. Ἐν ὁλοκλήρῳ τίς Θεολογικές σπουδές του στη Χάλκη, τίς ὁποῖες ἀναγκάστηκε νά διακόψει, ἀφοῦ, λόγω τοῦ σειсмоῦ τοῦ 1894, ἡ Σχολή ἀνέστειλε τή λειτουργία της, ἡ στη Θεολογική Σχολή τοῦ Σταυροῦ στά Ἱεροσόλυμα, πιθανόν νά εἶχαμε στό πρόσωπό του ἓνα ἐξέχοντα Ἱεράρχη ἢ καί Ἀρχιεπίσκοπο. Οἱ ἀνεξερεύνητες βουλές τοῦ Θεοῦ μᾶς ἔδωσαν ἓνα ἐξαίρετο ἐργάτη τοῦ πνεύματος, ἓνα ἀφοσιωμένο στήν Ἐκκλησία ἀρχιεφύλακα, ἓνα ἄριστο παιδαγωγό, πού, ἐκτός τῶν ἔργων του, μᾶς ἄφησε ὡς ἄξιους συνεχιστές τοῦ ἐθνικοθρησκευτικοῦ ἔργου του τά, ἤδη μακαριστά, τέκνα του.

Τό ἔθνος, ἡ Κυπριακή Ἐκκλησία καί τό Παγκύπριο Γυμνάσιο ἀποδίδουμε σήμερα, μέ τήν εὐκαιρία τῆς παρέλευσης πεντηκονταετίας ἀπό τοῦ θανάτου του, τήν πρέπουσα τιμή σ' αὐτόν καί τοῦ εὐχόμεστε, ἐπαναλαμβάνοντας τόν θεσπέσιο ὕμνο τῆς Ἐκκλησίας: «Χριστός σέ ἀναπαύσοι ἐν χώρᾳ ζώντων· καί πύλας παραδείσου ἀνοίξοι σοι· καί βασιλείας δεῖξοι πολίτην· καί ἄφεςίν σοι δῶη ὧν ἡμερτες ἐν βίῳ, φιλόχριστε».